

ZO ŽIVOTA SPOLOČNOSTI

Aktivita Slovenskej geologickej spoločnosti pri SAV za rok 1987

Ťažiskom činnosti Slovenskej geologickej spoločnosti (SGS) v uplynulom roku bola propagácia najnovších teoretických i praktických poznatkov z odboru vo svete aj u nás a propagácia dosiahnutých poznatkov z regionálnej a aplikovanej geológie Západných Karpát.

Druhou významnou sférou činnosti SGS je zostavovanie terminologického slovníka. Zostavovateľské práce sú organizované v odborných komisiách, ktoré sa tematicky do značnej miery zhodujú s odbornými skupinami SGS. Sú to: geochémia, geofyzika, hydrogeológia, inžinierska geológia, ložisková geológia, mineralógia, paleontológia, petrografia, stratigrafia a všeobecná geológia a tektonika. Podľa stavu rozpracovania možno reálne predpokladať, že prvé rukopisy slovníka budú ukončené už koncom roku 1989, kým následné do konca roku 1993.

Ďalšou sférou, na ktorú SGS neustále sústreďuje osobitnú pozornosť, je výuka geológie na základných a stredných školách. Neuspokojivý stav tejto výuky SGS kriticky hodnotila už v r. 1984. V záujme jeho riešenia SGS nadviazala kontakty s Ministerstvom školstva SSR a s rôznymi pedagogickými inštitúciami. Doterajšie jednania vyústili do zaradenia samostatného predmetu geológia do učebných osnov na gymnáziách v Skalici, Rožňave, Handlovej a v Spišskej Novej Vsi. Toto opatrenie však SGS považuje za minimálne, pretože nezodpovedá potrebám celkového zvýšenia úrovne vzdelania stredoškôľakov v prírodovednej oblasti, ale ani vo svetonázorovej oblasti, lebo máloktorý predmet poskytuje toľko rukolapných dôkazov o pôvode Zeme, slnečnej sústavy a vesmíru ako geológia. Preto výbor SGS aj v roku 1987 udržiaval styk s Ústredným ústavom pre vzdelávanie učiteľov. Troch svojich členov poveril úlohou sústavne spolupracovať s touto inštitúciou, najmä pri vypracovaní a realizácii študijného programu pre špecializované štúdium geológie na stredných školách, pričom jeden z týchto členov (Š. Kahan) je predsedom Odbornej komisie pre vzdelávanie učiteľov biológie a geológie ÚUVU, kým dvaja členovia boli poverení sformulovať požiadavku „Školy budúcnosti“ (úloha MŠ SSR, odbor vedy) na štúdium geológie a na prípravu stredoškolských učiteľov geológie. Stanovisko, ako aj základnú predstavu tlmočil

Ústredný výbor SGS v tlači (Technické noviny č. 1/1988).

Vrcholnou odbornou udalosťou v roku 1987 bola XXVI. celoštátna geologická konferencia, ktorú v Moste zorganizovala tamojšia pobočka Československej spoločnosti pre mineralógiu a geológiu pri ČSAV a Slovenská geologická spoločnosť pri SAV (25.—28. 8. 1987). Výbor SGS urobil potrebné organizačné opatrenia, aby sa naši členovia mohli na tomto podujatí zúčastniť v čo najväčšom počte. XXVII. celoštátnu geologickú konferenciu zorganizuje SGS na Slovensku v r. 1990. Po rozhovoroch s predstaviteľmi Slovenského geologického úradu Bratislava a Geologického prieskumu, š. p., v Spišskej Novej Vsi výbor SGS stanovil, že konferencia sa bude konať v Spišskej Novej Vsi a jej garantom bude spišskonovoveská pobočka SGS.

Na r. 1987 pripadlo 90. výročie nedožitých narodenín svetoznámeho vedca a jedného zo zakladateľov našej organizácie akademika D. Andrusova. Pri tejto príležitosti sa v spolupráci SGS, Geologického ústavu D. Štúra a pobočky ČSVTS pri GÚDS uskutočnila spomienková slávnosť, na ktorej bol zhodnotený význam osobnosti D. Andrusova ako vedca a učiteľa, jeho prínos k poznaniu vývoja a stavby západokarpatskej sústavy a jeho účasť na hospodárskych významných akciách aplikovanej geológie. Na pamiatku tohto vedca SGS inštalovala pamätnú tabuľu na hradnej skale Oravského zámku, teda v oblasti bradlového pásma, v ktorom začal na Slovensku pracovať a o geológii ktorého priniesol neobyčajné množstvo stále platných informácií.

Pri príležitosti 160. narodenín slávneho slovenského geológa Dionýza Štúra SGS zorganizovala oslavy, ktorých prvá časť prebehla na Geologickom ústave pomenovanom na jeho počesť a druhá časť v rodisku D. Štúra v Beckove za účasti mnohých občanov a predstaviteľov všetkých zložiek Národného frontu v obci.

Nepochybne najvýznamnejším odborným podujatím na Slovensku v roku 1987, ktorého jedným z mnohých usporiadateľov bola i SGS, bola konferencia s medzinárodnou účasťou na tému Štruktúrny vývoj karpatsko-balkánskeho orogénneho pásma. Konala sa v dňoch 12.—15. 10. 1987 v Bratislave a mnohí členovia SGS na nej aktívne vystúpili.

Prehľad akcií Slovenskej geologickej spoločnosti pri SAV za r. 1987

Akcie		Pobočky					Odborné skupiny								Spolu
		Bratis- lava	B. Bystrica	Košice	Sp. N. Ves	Žilina	Hydro- geol.	Inž. geol.	Geoch. miner.	Geo- fyz.	Sedi- ment.	Pale- ontol.	Ložis- ková	Zbera- telia	
Predn.	domáci pred.	5	3	7	3	6	4	6	6	—	2	7	—	—	49
	zahr. pred.	2	—	2	—	—	—	1	1	—	—	—	2	—	8
	počet účast.	365	47	269	74	150	79	85	120	—	55	60	94	—	1398
Semi- náre	počet	1	3	8	2	2	3	1	1	—	—	2	2	—	26
	počet pred.	2	13	39	8	10	14	5	8	5	—	6	18	—	128
	účastníci	18	90	373	62	86	101	101	17	49	—	34	73	—	1004
Konf.	účastníci	195	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	195
Fórum	počet	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
	prednášky	6	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
	účastníci	32	—	—	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66
Exk.	počet	1	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6
	účastníci	39	61	50	—	—	—	—	—	—	22	—	—	—	172
Burza	počet účastníci	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
														320	320
Fár.	počet	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	účastníci	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
	Spolu účastníkov	649	198	708	170	236	180	186	137	49	55	116	167	320	3171

Ústredný výbor SGS venuje permanentnú pozornosť členskej základni, ktorá má stále vzrastajúci trend. V roku 1987 jej počet vzrástol o 71 členov, takže k 31. 12. 1987 mala SGS 941 členov, čo oproti roku 1980 predstavuje vyše 100 % nárast.

Ústredný výbor SGS neustále venuje osobitnú pozornosť práci s mládežou. Už viac rokov organizuje Fórum mladých. V roku 1987 usporiadali túto akciu v Spišskej Novej Vsi a v Bratislave. Začínajúci odborníci majú takto možnosť získať prvé skúsenosti pri vystúpení pred odbornou verejnosťou. Túto formu činnosti budeme v budúcnosti podporovať, lebo počet prednášateľov — geológov mladších ako 30—35 rokov — je na podujatiach SGS neuspokojivý.

Členovia pobočky SGS v Spišskej Novej Vsi spolupracujú so SPS baníckou formou prednášok a konzultácií pri organizovaní SOČ a systematickým zabezpečovaním odborného výcviku študentov v rámci ich odbornej praxe.

V žilinskej pobočke dvaja členovia vedú záujmový krúžok v rámci Pionierskej organizácie SZM a zúčastňujú sa na besedách o geológii.

Ako sme už uviedli, ťažiskovou činnosťou SGS je šírenie teoretických a aplikovaných poznatkov dosiahnutých vo svete a osobitne v ČSSR. V tomto smere je potešiteľný veľký záujem o uvedené podujatia. V priebehu roku 1987 sa akcií usporiadaných SGS zúčastnilo vyše 3000 členov.

Ústredný výbor SGS s uspokojením konšatoval, že činnosť jednotlivých pobočiek a odborných skupín si vcelku udržiava dobrý štandard, cieľavedome sa volia témy prednášok a seminárov, ktoré sa osvedčujú ako najefektívnejšia forma v propagácii a šírení poznatkov.

Uvádzame významnejšie podujatia, ktoré sa uskutočnili v rámci jednotlivých pobočiek a odborných skupín:

Bratislavská pobočka usporiadala 7 prednášok (individuálne), z ktorých najmä prednáška dr. Ballu z Maďarska Kinematický model Západných Karpát mala veľký ohlas (73 poslucháčov). Na veľmi aktuálnu tému Tvorba uhľovodíkov a anomálne vysoké tlaky v nízkopriepustných kolektoroch mal prednášku dr. Ch. W. Spencer z Colorado. Pobočka ďalej zorganizovala 1 seminár, Fórum mladých a exkurziu.

Pobočka v Banskej Bystrici usporiadala 3 semináre, z toho dva (Geologická stavba a ložiská Iubietovskej zóny a Nové poznatky o geologicko-ložiskových pomeroch na Hg ložisku) boli spojené s exkurziou. Okrem seminárov sa uskutočnili 2 prednášky.

Košická pobočka usporiadala 8 seminárov, z ktorých všetky boli hojne navštevované (priemerne 46 účastníkov). Seminár O pod-

zemných vodách okolia Košíc bol zameraný na akútny problém zásobovania Košíc pitnou vodou. V dňoch 7.—8. apríla 1987 sa v Košiciach konalo sympóziu Slávikove dni, ktoré bolo organizované spolu s ČSVTS pri geologickej oblasti Košice. Sympózia sa zúčastnil aj hosť zo ZSSR akademik N. Dolenko. Z 9 prednášok, ktoré usporiadala pobočka, 2 odprednášali zahraniční odborníci.

Spišskonovoveská pobočka zorganizovala 2 semináre zamerané na ložiskové problémy súvisiace s prognózami mineralogicko-geochemickej prospekcie pri riešení otázok metalogenézy Karpát, Fórum mladých (6 prednášok) a 3 samostatné prednášky.

Žilinská pobočka zorganizovala jeden dvojdný seminár na tému Nové poznatky a perspektívy rozvoja hydrogeológie, ktorého sa zúčastnilo 44 hydrogeológov z celého Slovenska. Samostatných prednášok bolo 6.

Bohatú činnosť mali tiež odborné skupiny, ktoré pracujú pri Ústrednom výbore Slovenskej geologickej spoločnosti.

Odborná skupina hydrogeológie zorganizovala 4 semináre zamerané na metodické otázky informácie o nových poznatkoch z výskumu minerálnych a termálnych vôd, z výskumu obyčajných podzemných vôd a na problematiku racionálneho využitia zdroja podzemných vôd, ako aj 2 individuálne prednášky.

Odborná skupina inžinierskej geológie zamerala činnosť hlavne na oboznámenie členov skupiny s komplexným hodnotením prírodných procesov a s uplatnením moderných postupov v praxi. V spolupráci s ČSVTS zorganizovala v Považskej Bystrici seminár o geotechnických problémoch výstavby na sklonitom teréne. Individuálnych prednášok bolo 6, pričom osobitne zaujímavou bola prednáška zahraničného odborníka (dr. Richtera) Sledovanie pretvárania brehov Baltického mora a návrh ochranných opatrení.

Odborná skupina ložiskovej geológie usporiadala 2 semináre, na ktorých sa sumarizoval stav znalostí a problémy nerudných surovín v neovulkanitoch, ako aj ložísk uhľovodíkov v Západných Karpatoch. V spolupráci s Katedrou ložiskovej geológie a aplikovanej geofyziky skupina zorganizovala i dvojdný seminár na tému Aplikácia nových poznatkov v ložiskovej geológii a geofyzike. Pred 83 účastníkmi tam odznelo 52 referátov. V tejto odbornej skupine boli aj 2 prednášky zahraničných prednášateľov.

Geochemicko-mineralogická odborná skupina zorganizovala 7 individuálnych prednášok, z toho dr. Ladwein z Rakúska mal dve prednášky na aktuálne témy Význam organickej geochemie v prieskume na ropu a zemný plyn (na príkladoch zo svetových nálezísk) a Geochemický výskum ropy a zemného plynu v rakúskej časti viedenskej panvy. Zorganizoval sa seminár Nový typ mineralizácie

Mo-W zrudnenia v styčnej zóne gemerika a veporika.

Odborná skupina geofyziky usporiadala úspešný pracovný seminár (92 účastníkov) k otázkam geofyzikálnych indícií hlbínnej stavby Karpát vo vzťahu k akumulácii uhľovodíkov a metalogenéze. Ide o aktuálne problémy, s ktorými zápasia výskumné a prieskumné pracoviská ČSSR.

Odborná skupina paleontológie, tak ako v minulých rokoch, vynakladá úsilie na oživenie a koordináciu dost roztriešteného paleontologického a biostratigrafického výskumu v Západných Karpatoch, na zvyšovanie úrovne metodológie, taxonómie a nomenklatury, ako i na zjednotenie kritérií pri stratigrafickom členení sedimentárnych súborov pomocou rôznych skupín organizmov. Na seminári v Liptovskom Jáne r. 1985 odborná skupina dohodla program komplexného výskumu spodnokriedových profilov, výsledky ktorého mohli slúžiť ako vzor na spracovanie iných útvarov. Na seminári v októbri 1987 boli demonštrované prvé výsledky tohto programu z profilu Hlboč v Malých Karpatoch. Odborný paleontologický seminár 2. — 4. 6. 1987 v Liptovskom Jáne sa venoval koordinácii

rôznych smerov stratigrafického, litologického a geochemického výskumu sedimentárnych formácií. V roku 1987 sa urobili dôležité kroky v príprave celoštátnej paleontologickej konferencie, ktorá sa uskutoční v r. 1988 v Ružbašskej Miľave.

Odborná sedimentologická skupina zorganizovala 2 prednášky na aktuálne témy, z ktorých prednáška Ako klasifikovať sedimentárne horniny mala veľkú účasť s bohatou diskusiou. Plánovaný seminár s exkurziou sa z technických príčin nekonal.

Odborná skupina zberateľov nerastov a skamenenín uskutočnila v minulom roku tri stretnutia zberateľov v Banskej Bystrici, Nitre a Bratislave, na ktorých sa okrem vystavovateľov z ČSSR zúčastnili zberatelia z Maďarska, Poľska a Rakúska.

Z vyššie uvedeného neúplného prehľadu vyplýva, že paleta činností je široká a z hľadiska organizačného i odborného tiež veľmi náročná, vyžadujúca aktívny obetavý prístup nielen zodpovedných dobrovoľných pracovníkov SGS, ale aj mnohých členov spoločnosti. Preto patrí úprimná vďaka všetkým, ktorí sa pričínili o činnosť prácu v záujme spoločnej stavovskej cti.

Ondrej Samuel,
predseda Slov. geol. spoločnosti

MINERALIA SLOVACA — časopis Slovenskej geologickej spoločnosti a slovenských geologických organizácií, ročník 20, číslo 4, október 1988.

Vydáva Geologický prieskum, š. p., 052 40 Spišská Nová Ves v n. p. ALFA, vydavateľstvo technickej a ekonomickej literatúry, Hurbanovo nám. 3, 815 89 Bratislava, tel. 331 441 až 45.

Adresa redakcie: Geoprieskum — Mineralia slovaca, p. p. 13, Garbanova 1, 040 11 Košice, tel. 437 846. Vedúci redaktor: Ing. Ján Bartalský, CSc., zástupca: RNDr. Pavol Grecula, DrSc. Vychádza 6-krát ročne. Tlačia Východoslovenské tlačiarne, z. p., Svermova 47, 040 67 Košice. Objednávky adresujte redakcii časopisu. Cena jednotlivého čísla Kčs 15,—, ročné predplatné Kčs 90,—. Imprimované dňa 17. 10. 1988.

Subscriptions and correspondence concerning advertisements can be sent to SLOVART Ltd., Gottvaldovo nám. 6, 817 64 Bratislava.

The Mineralia slovaca is also available on an exchange basis. For details please write to the Editor Mineralia slovaca. P. O. Box 13, 040 11 Košice, Czechoslovakia.

© ALFA, vydavateľstvo technickej a ekonomickej literatúry, Bratislava 1988.